

Sammantaget är pristrycket från producent- och råvaruleden fortsatt svagt, med undantag för icke varaktiga konsumtionsvaror. Den svaga kronkursen under hösten och terminspriserna på råvaror tyder emellertid på en viss ökning av priserna framöver.

Räntor, växelkurs och penningmängd

OROLIGT PÅ DE FINANSIELLA MARKNADERNA

De långa nominella räntorna, både utomlands och i Sverige, har fallit successivt under flera år. Det allt lägre internationella ränteläget har bidragit till att pressa ned de svenska obligationsräntorna. Andra orsaker till de lägre svenska räntorna är förmodligen också ett växande förtroende för låginflationspolitiken och saneringen av statsfinanserna.

Den globala finansiella oron är troligtvis en orsak till att många marknadsaktörer ändrade sin riskbedömning under sommaren. Aktieplaceringar utvecklades, för att minska framtida risker eller täcka de förluster som redan inträffat, till förmån för placeringar i framför allt mindre riskfyllda räntebärande värdepapper. Obligationsräntorna i Europa och USA föll och så även de svenska. Efterhand övergick investerare till att placera i stora och historiskt säkra valutor såsom D-marken och den amerikanska dollarn. Det medförde att dessa valutor stärktes samtidigt som de tyska och amerikanska obligationsräntorna fortsatte att falla. Den internationella räntenedgången innebar en viss, men inte lika stor, nedgång i de svenska långa obligationsräntorna. Detta fick till följd att den långa räntedifferensen mot Tyskland steg under början av hösten (se diagram 11 i bilagan).

PENNINGPOLITIKENS GENOMSLAG PÅ EKONOMIN

Reporäntan är Riksbankens viktigaste penningpolitiska instrument. Något förenklat påverkar Riksbanken övriga svenska räntor genom att ändra reporäntan, vilken är den kortfristiga ränta som de privata bankerna kan låna eller placera till i Riksbanken. Via dessa marknadsräntor påverkas i sin tur den ekonomiska aktiviteten i ekonomin, t.ex. företagets investeringar och hushållens konsumtion, och därigenom i förlängningen också prisutvecklingen. Riksbankens agerande har dock inte samma inverkan på alla typer av räntor. Räntorna med de kortaste löptiderna styrs mer eller mindre direkt via reporäntan medan räntor med längre löptider också influeras starkt av faktorer som ligger utanför Riksbankens direkta kontroll. Sådana faktorer är exempelvis finanspolitikens utformning, den internationella ränteutvecklingen och förtroendet för den samlade ekonomiska politikens inriktning mot prisstabilitet. I sammanhanget är det också viktigt att påpeka att hushåll och de flesta företag oftast finansierar sina inköp och investeringar till andra räntesatser än de som noteras på penningmarknaden. Vanligtvis är det banker och

bostadsinstitut som står för utlåningen och deras räntesättning bestäms också bl.a. av kreditrisker och av konkurrensen mellan olika låneinstitut.

Penningpolitiken har också ett inflytande över inflationsutvecklingen via växelkursen eftersom förändringar i växelkursen har effekter bl.a. på efterfrågan och investeringar i den utrikeshandelsberoende delen av ekonomin. Under normala förhållanden leder en reporäntehöjning, eller förväntningar om en höjning, till en starkare krona. Det beror på att högre svenska räntor relativt utländska räntor gör svenska finansiella tillgångar mer attraktiva än motsvarande placeringar i andra valutor. Detta gör i sin tur att utländskt kapital lockas till Sverige och efterfrågan på kronor ökar. En förändring av kronkursen har normalt en direkt påverkan på inflationen via ändrade importpriser. Om växelkursen försvagas eller förstärks mer varaktigt kommer detta – allt annat lika – att inverka på efterfrågan, via förändrade relativpriser mellan svenska och utländska varor. Detta kommer i sin tur att påverka inflationen.